

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2013

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

Висновки. Отже, для формування усномовленої компетенції учнів старшої школи доцільно використовувати тексти країнознавчого характеру. Відбір іншомовного текстового матеріалу слід проводити згідно з такими критеріями: загальновідомість серед носіїв мови, культурологічна і країнознавча цінність, автентичність, врахування адресата відбору, інформативність, змістовність і тематичність. Одиницею відбору обрано текст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англійська мова у спілкуванні: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / авт. кол.: Н. І. Бичкова, С. В. Гапонова, Л. П. Голованчук [та ін.]; кер. Н. К. Скляренко. – К.: Освіта, 2002. – 319 с.
2. Бевз Н. В. Країнознавчі аспекти формування комунікативної компетенції учнів старших класів ліцеїв та гімназій / Н. В. Бевз, Т. В. Гордєєва // Іноземні мови. – 2001. – №2. – С. 45-46.
3. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальскова. – М.: Аркти-Глосса, 2000. – 192 с.
4. Голованчук Н. П. Вимоги до англійськомовних культурно-країнознавчих матеріалів / Н. П. Голованчук // Теоретичні питання освіти та виховання: збірник наукових праць. – К.: Вид. центр КДЛУ. – 2000. – Вип. 12. – С. 125-127.
5. Корнієнко П. А. Краеведческие материалы как средство обучения иностранному языку в школе / П. А. Корнієнко // Иностранный язык в школе. – 2004. – №1. – С. 25-29.
6. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2006. – № 8. – С. 108 – 113
7. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 2011. – № 1. – С. 15-25

Н. И. СТАНИСЛАВЧУК. ОТБОР АНГЛОЯЗЫЧНОГО СТРАНОВЕДЧЕСКОГО ТЕКСТОВОГО МАТЕРИАЛА ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ УСТНОРЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

Резюме. В статье рассматривается проблема отбора англоязычного текстового страноведческого материала для формирования устной речевой компетенции учащихся старшей школы. Сформулированы требования к текстам, на основе которых происходит эффективное обучение устной коммуникации.

Ключевые слова: устноречевая компетенция, межкультурная коммуникация, аутентичные тексты.

N. I. STANISLAVCHUK. THE SELECTION OF ENGLISH REGIONAL GEOGRAPHY TEXTS FOR MOLDING OF SENIORS ORAL COMMUNICATIVE COMPETENCE

The summary. The article deals with the problem of selection of English regional geography texts for developing oral communicative competence of senior students. The requirements for the texts for effective teaching of oral speech have been formulated.

Key words: oral speech competence, intercultural communication, authentic texts.

Одержано редакцією 18.03.2013 р.

УДК: 373. 5. 016: 811. 112. 2 (07)

О. В. СТОЛЯРЧУК

ДІЛОВА ГРА НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИРАЖЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЗАГАЛЬНОСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

Резюме. В статті розглядається ділова гра як ефективний засіб навчання німецької мови у контексті особистісно зорієнтованого підходу. Пропонується визначення поняття «ділова гра», зосереджується увага на основних характеристиках, методиці організації й проведення ділових ігор у процесі навчання іноземної мови старшокласників в ЗОШ.

Ключові слова: ділова гра, професійно зорієнтована рольова гра, професійне середовище, особистісно зорієнтований підхід.

Постановка проблеми. XXI століття – час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому якість людського потенціалу, рівень освіченості і культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального росту країни. Інтеграція і глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються у світі, перспективи розвитку української держави на найближчі два десятиліття вимагають глибокого оновлення системи освіти, а також радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, статус яких у нашій країні постійно зростає. Серед стратегічних напрямів оновлення парадигми навчання іноземної мови провідним є спроможність молоді, зокрема учнів 9-11 класів, конструктивно реалізовувати себе в умовах трансформаційних процесів. Домінуючим у ньому є нова роль освіти як інструменту адаптації учнів старшої ланки до самостійного життя та пошуків власного життєвого успіху.

Знання іноземної мови є складовою частиною підготовки учня та однією з передумов його подальшої успішної трудової й освітньої діяльності. Для цього необхідно навчати мові не як знаковій системі з деяким набором типових фраз, а навчати спілкуванню іноземною мовою у професійно значущих та нестандартних ситуаціях.

Реалізації окреслених вище аспектів при професійно зорієнтованому навчанні старшокласників сприяє використання на уроці німецької мови ділової гри, яка реалізує основні закономірності розвитку професійної діяльності і професійного мислення на матеріалі динамічно створюваних і розв'язуваних спільними зусиллями учасників навчальних ситуацій. Ділова гра як засіб імітації професійної діяльності інтенсифікує процес навчання й тісно пов'язує його з практичною діяльністю, дає змогу надати навчанню предметний й соціальний контексти майбутньої професії і тим самим змоделювати більш адекватні (порівняно з традиційним навчанням) умови формування особистості майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчання іноземної мови з використанням рольової і ділової гри як особистісно зорієнтованих технологій широко обговорюється на сторінках методичної літератури (І.Л. Бім, Л.Г. Вишнякова, С.В. Гапонова, А.Й. Гордєєва, С.П. Кожушко, С.С. Коломієць, Н.В. Матвєєва, Т.І. Олійник, Є.С. Полат, О.Б. Тарнопольський та інші). Дослідженням ділової гри як ефективного методу навчання на уроках німецької мови займалися також такі зарубіжні вчені, як С. Oberberger, М. Dreke, R. Göbel, С. Höper, А. Spier.

Проте використання ділових ігор під час навчання німецької мови у школі залишається дотепер недостатньо дослідженою проблемою. У психолого-педагогічній літературі відсутні чітка класифікація ігор й системний аналіз змісту ігрової діяльності учнів, у результаті чого наукове обґрунтування ігрових методик часто має незавершений і поверхневий характер. Дидактико-пізнавальні можливості ділових ігор у процесі професійного становлення та самовираження досліджені у вітчизняній науковій думці не повною мірою.

Метою статті є перевірка ефективності використання ділової гри на уроках німецької мови як засобу професійного самовираження старшокласників в ЗОШ у контексті особистісно зорієнтованого підходу. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань: дослідити сутність поняття «ділова гра», її основні характеристики й методу організації і проведення ділових ігор під час навчання іноземній мові; виявити ефективність використання ділових ігор й проаналізувати роль ділової гри на уроках німецької мови з метою професійного самовираження старшокласників у системі особистісно зорієнтованого навчання.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає В. Й. Гис, гра – це розумовий експеримент, що, перетворюючись на практичний тренінг, має підготувати учнів до ситуацій, які можуть виникнути у майбутньому [1, 7]. Цю думку розвиває Л.С. Зайчикова говорячи, що гра завжди передбачає прийняття рішення – як учинити, що сказати, як виграти? Бажання вирішити ці питання загострює розумову діяльність гравців. Оскільки іноземна мова має безпосереднє відношення до сучасного життя, то завдання вчителя іноземної мови, зокрема німецької, полягає у тому, щоб дати учням не тільки мовну підготовку, а й зорієтувати їх на практичне використання іноземної мови, наприклад, у подальшій професійній діяльності [2, 68].

Активним методом розвивального навчання, який дає змогу реалізувати поставлене вище завдання на уроках іноземної мови, виступає ділова гра, що визначається як «практичне заняття, яке моделює різні аспекти професійної діяльності» [4, 11].

У той же час під діловими іграми у науково-методичній літературі розуміється форма відтворення наочного і соціального змісту професійної (суспільної, управлінської і т.д.) діяльності, моделювання систем і досвіду відносин, характерних для того або іншого виду діяльності людини. Таким чином, метою ділових ігор на уроці іноземної мови є: сформулювати професійно-зорієтовані вміння ділового спілкування старшокласників під час розв'язання різноманітних проблем ділового життя і таким чином реалізувати їх рольову поведінку у заданих чи створених вчителем умовах.

У діловій грі, як і в житті, мовна й немовна поведінка партнерів переплітаються найтіснішим чином. Наприклад, розігрується ситуація «Im Warenhaus» («В магазині»). Приходить покупець (der Käufer), продавець (der Verkäufer) запитує, чим він може йому допомогти ... Дійсність – саме приміщення магазину, час і місце дії складають фон, на якому відбувається мовленнєва ситуація (діалог між покупцем і продавцем), тобто здійснюється функція мови як засобу спілкування

Слід звернути особливу увагу на такі характеристики ділової гри, як її поетапність й обов'язкова наявність конфліктних ситуацій. Поетапність пов'язана з тим, що будь-яка ділова гра розвивається як обговорення й прийняття деякого «ланцюжка» професійних (ділових) рішень, кожне з яких обумовлено попередніми і обумовлює наступні. Конфлікти у діловій грі проявляються в дискусіях професійного характеру та є невід'ємними, тому що без них немає основи для прийняття рішень, проведення дискусій, тобто зникають як зміст, так і основна форма проведення ділової гри (наприклад, обговорення різних професійних питань) [5, 1].

Варто відмітити, що класифікація ділових ігор та їхні види здебільшого співпадають із класифікацією рольових ігор. Таким чином, ділові ігри розподіляються за: 1) кількістю учасників (від двох до всієї навчальної групи учнів); 2) місцем проведення (досить характерні й надзвичайно корисні позакласові ділові ігри – на виробництві, у фірмі тощо, оскільки повніше моделюються реальні професійні умови); 3) більшим або меншим використанням різноманітних опор під час проведення; 4) більшим або меншим використанням зовнішньої мовної підтримки учасників (ключові слова тощо); 5) більшою або меншою «здатністю» рольової поведінки учасників; 6) більшою або меншою участю вчителя у проведенні гри [5, 1].

Розглянемо загальну методику реалізації професійно направленої ділової гри у системі особистісно зорієнтованого навчання. Процедура організації й проведення професійно зорієнтованої гри складається з трьох етапів: підготовчого етапу, етапу реалізації гри і заключного етапу, на якому здійснюється підведення підсумків. При проведенні професійно зорієнтованої рольової гри особлива увага приділяється підготовчому

етапу, якому притаманна ретельність роботи над накопиченням інформації. Дії вчителя на підготовчому етапі є такими: 1) визначення теми, навчальної мети, змісту та предмету гри, проблемних ситуацій, складу гравців, їх ролей, функцій й структурних взаємовідносин між ними; 2) визначення сценарію гри (у загальних рисах); 3) підготовка завдання для гри й матеріалів для її проведення. Складовою підготовчого етапу є також інструктаж, розподіл індивідуальних завдань і надання необхідних пояснень щодо мети, завдань, структури й змісту ділової гри [3, 210].

Крім того, вважаємо доцільним зазначити, що *проблема ділової гри* повинна відображати один з ключових моментів майбутньої професійної діяльності старшокласників, пов'язаних з необхідністю набуття професійних навичок і вмінь, досвіду їх використання і формування професійної компетенції у вирішенні задач спільної діяльності. *Тема гри* визначається відповідно до навчальної програми з урахуванням її ефективності при підготовці. *Предмет гри* складають моделювання (відтворення) у навчальних умовах усіх найбільш значущих суттєвих ознак і умов певного відрізка майбутньої (потенційної) професійної діяльності старшокласників, управління умовами відносин учасників гри, які змінюються. *Зміст ділової гри* визначається конкретним навчальним матеріалом, змістом конкретного відрізка модельованої професійної діяльності, цілями і наочним змістом професійної підготовки учнів старших класів як майбутніх фахівців, ступенем «включеності» гри у навчальну діяльність на уроці німецької мови.

Розглянемо окремі різновиди ділових ігор, що можуть бути використані на уроці німецької мови, можливі й доцільні ролі, функціональні обов'язки виконавців ролей.

Ділова гра «Урок-аукціон» («Unterricht-Auktion»)

Мета «уроку-аукціону» – повторити та зміцнити знання учнів з теми конкретного курсу навчального предмета, продемонструвати практичне застосування знань. Готують такий урок, як правило, учитель разом із учнями, які організують збір предметів для «продажу», готують костюми для ведучих, забезпечують музичний супровід. Структура уроку-аукціону: привітання, повторення основних питань з теми, пояснення правил аукціону, «продаж» предметів, музична пауза, продовження «продажу», музичний фінал, підсумки.

Ділова гра «Урок-прес-конференція» («Unterricht-Presskonferenz»)

Визначається тема прес-конференції, обираються ведучі, тобто учні, які найбільш компетентні у проблемі, яка буде предметом обговорення. Усі інші учні – «журналісти», які ставлять запитання ведучим. Обладнання уроку: стіл, трибуна, мікрофон для «ведучих»; столи, таблички з назвами газет чи журналів, тобто представників преси – журналістів, кореспондентів. У цій грі лише дві ролі: роль «ведучих» і роль «журналістів». Разом із тим в ігрову діяльність включаються всі учні класу в якості вільних спостерігачів. Підсумки гри підбиваються вчителем разом з учнями.

На думку О.Б. Гарнопольського ділова гра може бути успішною, якщо вчителю вдається створити атмосферу, вільну від тривожності й остраху, показати учасникам гри, що його цікавить насамперед сама гра, зміст того, що кажуть учні, а не просто мовна форма їх висловлювань, довести учасникам, що він повністю довіряє їхній самостійності й готовий передати їм усю роботу щодо організації і контролю за ходом гри, показати, що у ході гри він або консультант, або рівноправний учасник, а не авторитарна сила, яка контролює й регулює все, бути максимально стриманим і тактовним, особливо під час виникнення конфліктних ситуацій у ході гри, забезпечувати максимальну різноманітність ділових ігор за формою, змістом і організацією проведення [5, 1].

Варто зазначити, що ділові ігри спрямовані на вирішення так званих інструментальних завдань: побудова реальної діяльності, досягнення конкретних цілей, структурування системи ділових відносин учасників.

Таким чином, аналіз зазначеного вище дає підстави констатувати, що ділова гра на уроці німецької мови є сучасною формою навчання, яка моделює життєві ситуації, явища, процеси, види професійної діяльності. Водночас вона містить мотив діяльності, а також досить чітко визначає особистісні потреби учасника гри. У ході таких уроків не тільки забезпечується закріплення основних понять і фактів навчального матеріалу, ведеться робота з формування стійких навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності у рамках заданої теми, а й створюються умови для вільного розвитку індивідуальності школярів, їхнього особистісного самоствердження. Комунікативно-діяльнісний підхід на уроці німецької мови сприяє розвитку мовно-мисленнєвої діяльності, формує культуру учнів, готує до майбутньої професії. При цьому заохочується самостійність, уміння виділяти головне, порівнювати, логічно викладати свої думки. У процесі проведення ділових ігор старшокласники наповнюють іншомовне спілкування предметним змістом, навчання набуває чітко вираженої професійної спрямованості.

Висновки. Отже, щоб навчити учнів старшої ланки планувати свою навчальну, творчу діяльність і вміти здобувати знання самим, сформувати творчий підхід до використання знань на практиці, наповнити іншомовне спілкування предметним змістом, використовуючи мовленнєві зразки та моделі, термінологічну лексику, лексико-граматичні структури, навчитись виражати свої думки й наміри щодо розв'язання ділового питання, а також конструювати та імітаційно відтворювати моменти професійної діяльності, продемонструвати своє вміння подати, пояснити, відстояти і реалізувати власну ідею, кожен вчитель німецької мови на старшому етапі в ЗОШ повинен застосовувати ділову гру як один з найефективніших методів активного навчання, враховуючи при цьому всю специфіку даного виду діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гис В. Й. Методика проведення гри як засобу активної пізнавальної діяльності / В. Й. Гис // Англійська мова і література. – 2010. – №6. – С. 7-10.

2. Зайчикова Л. Значення гри у навчанні іноземних мов / Л. Зайчикова // Рідна школа. – 2009. – №7. – С.68.
3. Зеня Л. Я. Ділова гра як засіб навчання професійно орієнтованого спілкування німецькою мовою учнів економічних класів / Л. Я. Зеня, В. І. Чобітько // Загальна школа. Гуманізація навчального процесу. Випуск XLVI. Слов'янськ. – 2009. – С. 207-213.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Методика проведення рольових та ділових ігор у навчанні іноземних мов» для курсів підвищення методичної та педагогічної кваліфікації викладачів іноземних мов / О. Б. Тарнопольський. – Дніпропетровськ: Вид-во ДУЕП, 2003. – 28 с.
5. Тарнопольський О. Б. Ділові ігри у навчанні іноземних мов для спеціальних цілей у вищій школі / О. Б. Тарнопольський // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Випуск 85. Серія: «Педагогічні науки». – Чернігів: Чернігів. нац. пед. ун-т, 2011. – С. 231-234.

О. В. СТОЛЯРЧУК. ДЕЛОВАЯ ИГРА НА УРОКАХ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМОВЫРАЖЕНИЯ СТАРШЕКЛАССНИКОВ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ В КОНТЕКСТЕ ЛИЧНОСТНО СОРИЕНТИРОВАННОГО ПОДХОДА

Резюме. В статье рассматривается деловая игра как эффективное средство обучения немецкому языку в контексте личностно ориентированного подхода. Предлагается определение понятия «деловая игра», сосредотачивается внимание на основных характеристиках, методике организации и проведения деловых игр в процессе обучения иностранному языку старшеклассников в общеобразовательной школе.

Ключевые слова: деловая игра, профессионально ориентированная ролевая игра, профессиональная среда, личностно ориентированный подход.

O. V. STOLIARCHUK. BUSINESS GAME AT GERMAN LESSONS AS A WAY OF PROFESSIONAL SELF-EXPRESSION OF SENIOR PUPILS IN THE SECONDARY SCHOOL IN THE CONTEXT OF INDIVIDUALLY ORIENTED APPROACH

The summary. The article discusses the business game as an effective way of learning the German language in the context of individually oriented approach. A definition of «business game» is given, also the attention is focused on the basic characteristics and methods of organization of business games in learning a foreign language in the secondary school.

Key words: business game, professionally oriented role-playing game, professional environment, individually oriented approach.

Одержано редакцією 21.03.2013 р.

УДК: 378.147:811.12

К. В. ТРЕТЬЯКОВА

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ

Резюме. У статті аргументовано необхідність інтегрувати дисципліну «Латинська мова» в освітній процес з метою формування професійної самоосвітньої компетенції майбутніх філологів, вчителів іноземних мов.

Ключові слова: самоосвітня компетенція, латинська мова.

Постановка проблеми. Актуальність досліджень, присвячених формуванню самоосвітньої компетенції, є на даний момент досить високою. Самоосвітня компетенція тлумачиться як необхідна основа для успішного розвитку та професійної діяльності молоді людини.

Удосконалення професійної компетентності, заохочення прагнення до самоосвіти та впровадження інновацій – перший крок до підняття вивчення іноземних мов на кардинально новий рівень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розвитку ідей, запропонованих в теоретичних дослідженнях [2; 3; 4; 5], доцільним видається розробити практичні рекомендації та методики інтегрованого навчання латинської та сучасних іноземних мов, враховуючи як лексичний, граматичний так і синтаксичний рівень мов. Таким чином, актуальність даного дослідження пов'язана із безперервністю освіти та вмінням удосконалити лінгвістичні самоосвітні знання та навички на міждисциплінарному рівні, що визнається особливо важливим для майбутніх вчителів-філологів як послідовників цієї стратегії.

В якості об'єкта дослідження обрано процес інтегрованого навчання латинської та іноземної мов студентів I курсу факультету іноземної філології РДГУ з метою формування у них самоосвітньої компетенції.

Предметом дослідження є рекомендації щодо формування самоосвітньої компетенції студентів на основі міждисциплінарної взаємодії елементів сучасних іноземних та латинської мов.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка рекомендацій для формування самоосвітньої компетенції студентів із використанням міждисциплінарних зв'язків між латинською та сучасними іноземними мовами. Для досягнення окресленої мети необхідно вирішити наступні завдання: 1) визначити поняття «самоосвітньої компетенції»; 2) виявити педагогічні умови формування самоосвітньої компетенції та критерії її сформованості; 3) розробити рекомендації щодо формування самоосвітньої компетенції на основі взаємодії елементів латинської та іноземних мов (останнє завдання потребує подальшого кропіткого і детального вивчення). Зауважимо, вирішення зазначених питань повинно відбуватися за оптимальної взаємодії викладача та студента і широкого доступу до довідкових матеріалів (зокрема, електронних).

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.	3
ПЕРЕДМОВА.	3
<i>Антоненко Н.Є.</i> Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера.	4
<i>Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти.	6
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць.	11
<i>Бойко Н.Г.</i> Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі.	14
<i>Ветрова І.М.</i> Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови.	17
<i>Воробйова Л.М.</i> Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови.	21
<i>Гасва Н.І.</i> Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології.	23
<i>Горобець І.А.</i> Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення.	26
<i>Гронь Л.В.</i> Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту.	28
<i>Губіна А.М.</i> Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування.	31
<i>Джавва Н.А.</i> Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної.	34
<i>Дзюбишина Н.Б.</i> Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема.	36
<i>Забіяка І.М.</i> Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови.	40
<i>Касаткіна О.В.</i> Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур.	43
<i>Кочубей О.С.</i> Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів.	45
<i>Лавриненко О.Л.</i> Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови.	49
<i>Лобанова С.І.</i> Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду.	52
<i>Мазурок О.М.</i> Мотиваційно-сміслова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	55
<i>Мартинюк А.П.</i> Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови.	57
<i>Мезін В.Г.</i> Назви вправ у навчанні англійської мови.	60
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З.</i> Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс.	63
<i>Моїсєєва О.С.</i> Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови.	68
<i>Михальчук Ю.О.</i> Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера.	70
<i>Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування.	74
<i>Набочук О.Ю.</i> Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти.	77
<i>Павловська Л.О.</i> Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов.	81
<i>Палій В.П.</i> Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови.	84
<i>Перішко І.В.</i> Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму.	86
<i>Середюк Л.А.</i> Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання.	88
<i>Станіславчук Н.І.</i> Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленневої компетенції старшокласників.	91
<i>Столярчук О.В.</i> Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу.	93
<i>Третьякова К.В.</i> Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови.	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур.	98
<i>Шовковий В.М.</i> Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем.	101
<i>Шульжук Н.В.</i> Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм.	104
<i>Юрків А.Я.</i> Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові.	108

<i>Яцюрик А.О.</i> Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	110
Розділ 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.	113
ПЕРЕДМОВА.	113
<i>Білоус Т.Л.</i> Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану.	113
<i>Варецька О.В.</i> Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи.	118
<i>Горобець Т.В., Шкоба В.А.</i> Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах.	123
<i>Гулай О.І.</i> Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників.	126
<i>Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В.</i> Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології.	131
<i>Долуда А.В.</i> Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів.	134
<i>Єршова Л.М.</i> Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України.	136
<i>Зарицька А.А.</i> Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики.	141
<i>Ільмінська О.О.</i> Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів.	144
<i>Кирмач Г.А.</i> Цінність іншої людини: аналіз поняття.	147
<i>Козіброцький С.П., Файдевич В.В.</i> Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури.	152
<i>Козяр М.М., Сасюк З.К.</i> Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів.	154
<i>Колосова Л.М.</i> Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ.	158
<i>Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В.</i> Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками.	161
<i>Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В.</i> Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності.	165
<i>Олексів Н.А.</i> Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів.	167
<i>Павленко О.М.</i> Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики.	171
<i>Падалко А.М., Падалко Н.Й.</i> Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків.	173
<i>Полухтович Т.Г.</i> Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях.	177
<i>Поніманська Т.І.</i> Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	179
<i>Потапюк Л.М., Потапюк І.П.</i> Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні.	186
<i>Романовська Т.І., Левчук Н.І.</i> Організація освіти у вищій школі.	189
<i>Руда О.Ю.</i> Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вищах.	191
<i>Триндюк В.А.</i> Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку.	193
<i>Щербініна О.М.</i> Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти.	196
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти.	199
<i>Відомості про авторів.</i>	206